

Nr 673

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 190, angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1955/56, m. m.*

I proposition nr 190 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till komplettering av riksstaten för budgetåret 1955/56 samt därvid även föreslagit den skattesats, varmed statlig inkomstskatt skall uttagas för samma budgetår. Föredragande departementschefen har ansett att skattesatsen bör bibehållas vid oförändrade höga nivå och att alltså någon sänkning inte vore möjlig. Vi kan för vår del inte ansluta oss till departementschefens uppfattning utan anser att en skattesänkning bör komma till stånd. Vi vill härom anföra följande.

En allmän och grundläggande förutsättning för en bevarad och om möjligt förstärkt ekonomisk framstegstakt och därigenom även för materiell standardhöjning för alla är att goda betingelser skapas för produktions- och arbetsliv. I en politik, som vill ha detta mål i sikte och alltså målmedvetet strävar efter att slå vakt om och vidareutveckla de välståndsbildande krafterna, måste självfallet olika av varandra delvis beroende element ingå. Ett av dessa är upprätthållandet av en god social omvårdnad; ett annat innefattas i strävandena att vidmakthålla en hög och jämn sysselsättning, vilka strävanden måste förenas med effektiva åtgärder i syfte att trygga penningvärdet; ett tredje tar sikte på kapitalbildning och sparande, vadförutan varje ekonomiskt framsteg i längden vore omöjligt. I en välståndspolitik av här antydd art — beskrivningen måste i detta sammanhang bli högst skissartad och många viktiga beståndsdelar utelämnas — spelar skattepolitiken en central roll. Skatteinstrumentet har inte endast en rent fiskalisk betydelse: att förse statskassan med de medel, som bli nödvändiga för tillgodoseendet i möjlig utsträckning av de olika krav som medborgarna ställer på samhället i social- och kulturpolitiska och andra hänseenden. Skattepolitiken är därjämte och alldeles särskilt i ett läge med ett högt skattetryck av central betydelse för sparande och arbetsvilja och får därigenom ett direkt inflytande på kapitalbildning och produktionsresultat. Från den meningsriktning vi företräder har, under hänvisning till att rådande skattetryck blivit alltför hårt, sistnämnda synpunkt på skattepolitikens allmänna betydelse ofta framförts. Den har även betonats av den senast utförda utredningen på den direkta beskattningens område, 1949 års skatteutredning. Denna påpekade att de direkta skat-

terna blivit så höga att lusten att spara hämmas och framhöll särskilt att den främst med hänsyn till arbetsvilja och deklaramoral fann det angeläget, att det då rådande trycket av den direkta beskattningen mildrades. Den sänkning av skattetrycket, som skatteutredningen enhälligt föreslog, har emellertid inte kommit till stånd.

Enligt vår mening har statsmakterna inte beaktat de gynnsamma verkningarna på sparandet och villigheten till extra arbetsinsatser som en allmän sänkning av inkomstskatten på något längre sikt skulle utöva. I stället har man hänvisat till mera kortsiktiga konjunkturpolitiska skäl som skulle nödvändiggöra det höga skattetryckets bibehållande. Innan vi återknyter till detta resonemang och till en diskussion av de statsfinansiella möjligheterna för en reduktion av den statliga inkomstskatten med början från den 1 januari 1956, vill vi erinra om följande.

Som vi har redovisat i motioner dels vid fjolårets riksdag, dels vid innevarande riksdags början är det rådande direkta skattetrycket trots den reduktion som beslöts år 1952 i oförändrat penningvärde räknat *högre* än t. o. m. den mycket höga skattenivå, som avsågs med 1947 års beslut. Anledningen härtill är inflationen, som "flyttat upp" de skattskyldiga i högre nominella inkomstnivåer, och därmed — på grund av att den statliga inkomstbeskattningen är progressiv — även i högre skatteklasser. Den reella skärpning av skattetrycket, som härigenom inträtt, har, om hänsyn tas även till höjningen av den kommunala inkomstskatten, i genomsnitt uppgått till mer än en tiondel. I särskilt hög grad har den drabbat de lägre inkomsttagarna, vilket delvis även beror på den omläggning av skatteskalan för den statliga inkomstbeskattningen som beslöts år 1952. Med hänvisning till dessa förhållanden har vi både i fjol och i år i motioner föreslagit en utredning av denna speciella skattefråga, vilken enligt vår mening kunde bedrivits så att en särskild lättnad i beskattningen för de lägre inkomsttagarna kunde ha trätt i kraft från och med 1956 års ingång. Våra förslag har emellertid avvisats av riksdagsmajoriteten. Då våra motioner i denna fråga till årets riksdag således är behandlade, är vi formellt förhindrade att nu resa frågan på nytt. Vi får därför här begränsa oss till att erinra om våra förslag och framhålla, att hade riksdagen och Kungl. Maj:t följt våra förslag, hade det varit möjligt att i vår besluta en särskild skattelättnad för de lägre inkomsttagarna att träda i kraft från och med den 1 januari 1956. Riksdagsmajoritetens avvisande hållning i denna fråga bör emellertid enligt vår mening inte utgöra hinder för genomförandet av den allmänna sänkning av den statliga inkomstskatten, som vi anser statsfinansiellt möjlig och som vi därför i denna motion kommer att föreslå.

Den budget för finansåret 1955/56, som finansministern framlagt i pro-

position nr 190, har ett överskott som beräknas uppgå till 675 milj. kronor. Efter avsättning av 400 milj. kronor till kommunalskattemedelsfonden samt 275 milj. kronor, vilka består av vissa tillfälliga skatteintäkter, till ett särskilt konto i riksbanken, skulle budgeten vara jämnt balanserad. Budgeten innehåller emellertid vid närmare granskning vissa dolda "tillgångsposter" av icke oväsentlig storleksordning.

En av dessa tillgångsposter sammanhänger med kommunalskattemedlens redovisning över den statliga budgeten. Vi anser det onödigt att här ingå på en detaljredovisning av dessa delvis komplicerade sammanhang. För en fylligare redogörelse vill vi hänvisa till de likalydande motionerna I: 337 av hr Lindblom m. fl. och II: 399 av hr Ohlin m. fl. samt till riksräkenskapsverkets yttrande över dessa. I korthet vill vi här framhålla följande.

Som en följd av den år 1947 beslutade källskattereformen redovisas kommunalskattemedlen numera över statsverket. Kommunalskattemedlen uppbäres genom preliminärskatten, och slutavräkning mellan statsverket och kommunerna sker efter två år. Vid beslutet om uppbördsreformen var statsmakterna medvetna om att en viss eftersläpning skulle uppstå hos statsverket i kommunalskatteutbetalningarna till följd av det successivt stigande skatteunderlaget. Staten skulle med andra ord ligga med en mer eller mindre permanent "skuld" till kommunerna. Denna eftersläpning antogs dock bli av jämförelsevis obetydlig omfattning.

Till följd av den snabba och kraftiga nominella inkomststegringen i samband med den inflationistiska utvecklingen åren 1951 och 1952 uppkom emellertid mycket betydande eftersläpningar. För att erhålla en mera rättvisande redovisning av de statsverket tillkommande inkomsterna och för att avbalansera den kraftiga förskjutning, som uppstod, beslöts vid 1952 års riksdag dels att en särskild fond eller redovisningstitel skulle inrättas för kommunalskattemedlen, dels att avsättningar till denna fond skulle göras för budgetåren 1951/52 och 1952/53. Några avsättningar för därefter följande budgetår har inte beslutats. Det har emellertid senare visat sig att eftersläpningar av icke oväsentlig omfattning uppstått för såväl budgetåret 1953/54 som budgetåret 1954/55. Beloppen har beräknats till 300, respektive 250 milj. kronor.

För nästa budgetår beräknas likaledes uppstå en eftersläpning på 400 milj. kronor, och departementschefen föreslår att detta belopp avsättes till kommunalskattemedelsfonden och låter till följd härav finansåret 1955/56 *netto* belastas med hela detta belopp. En sådan redovisning är emellertid missvisande. En riktig redovisning bör respektera de regler som fastställdes år 1952 för kommunalskattemedlens redovisning. *Varje års budget skall belastas med det belopp varmed inflytande kommunalskattemedel för*

statsverket netto överstiger de aktuella utbetalningarna av kommunal-skattemedel till kommunerna under finansåret. För finansåret 1955/56 blir den faktiska nettobelastningen inte 400 milj. kronor, såsom budgeten enligt finansministerns förslag skulle utvisa, utan ett betydligt lägre belopp. Detta sammanhänger med de eftersläpningar, som uppstod budgetåren 1953/54 och 1954/55 och som medför att av de belopp som då uppbars "för mycket" skall 250 milj. kronor utbetalas under nästa budgetår. Det belopp, som alltså inflyter "för mycket" under nästa finansår, bör på grund härav reduceras med 250 milj. kronor. Det överskott av kommunalskatte-medel som under 1955/56 avsattes till särskilt konto kan därför beräknas till 150 milj. kronor, icke 400 milj. kronor. Budgeten kommer alltså härigenom att erhålla ett överskott på 250 milj. kronor.

Vad gäller den budgettekniska lösningen av detta redovisningsproblem vill vi hänvisa till riksräkenskapsverkets förenämnda yttrande. Vi vill här understryka att det saken gäller är att få en redovisning, som så rättvist som möjligt svarar mot de faktiska transaktionerna. Den mera rättvisande redovisning, som enligt vad riksräkenskapsverket visat kan ordnas utan svårighet, vill vi förorda. Den innebär, att det verkliga statsfinansiella läget redovisas.

Som vi redovisat i de likalydande motionerna I: 329 och II: 415 innebär Kungl. Maj:ts förslag beträffande avskrivning å vissa statliga bostads-byggnadslån även i år en icke motiverad överavskrivning med ett betydande belopp. Vi vill i denna fråga vidhålla vår förutvarande ståndpunkt, att de statliga anslagen bör nedbringas till belopp, som jämte viss amortering motsvarar statens *faktiska kostnader* för dessa lån under ifrågasvarande budgetår. Det belopp, som onödigt belastar nästa finansårs budget på denna post, kan beräknas till ca 225 milj. kronor.

Driftbudgeten för finansåret 1955/56 skulle enligt det i proposition nr 190 avlämnade förslaget, såsom framhållits ovan, vara överbalanserad med 275 milj. kronor efter avsättning till kommunalskatte-medelsfonden men *före* avsättning till särskilt riksbankskonto. Finansministern vill avsätta de 275 milj. kronor, som beräknas inflyta genom investeringsavgiften och höjningen av företagsskatten under nästa budgetår, till särskilt konto i riksbanken. Framtages de dolda tillgångsposter, som behandlats i det föregående och varigenom alltså en mera rättvisande redovisning erhålles av det faktiska läget, uppgår överskottet till ett 475 milj. kronor större belopp. Så stort blir alltså nettoöverskottet efter avsättning av kommunalskatte-medel och med frånräknande av förenämnda tillfälliga skatteintäkter, vilka senare vi motsatt oss.

Skattebortfallet för staten genom en sänkning av uttagsprocenten från 110 till 100 eller av den statliga inkomstskatten med ca 9 procent kan

beräknas till ca 90 milj. kronor för det första budgetåret och ytterligare 180 milj. kronor för det därpå följande. Då driftbudgeten för finansåret 1955/56 såsom visats ovan skulle ur samhällsekonomisk synpunkt bli överbalanserad med ca 900 milj. kronor (400 milj. kronor i kommunalskattemedel, 275 milj. kronor i tillfälliga skatter och lägst 225 milj. kronor i bostadskreditmedel), kan det rimligen inte med hänsyn till budgeten anföras några samhällsekonomiskt vägande invändningar mot att genom en skattesänkning minska detta överskott med 90 milj. kronor. Även ur statsfinansiell synpunkt, då överskottet — exklusive de tillfälliga skatteinkomsterna — skulle bli 475 milj. kronor, är en sådan skattesänkning möjlig.

Vi vill slutligen tillägga, att från vårt håll under den gångna riksdagen ställts yrkanden i olika hänseenden, som om de bifallits skulle påverkat utfallet av driftbudgeten. En sammanräkning av dessa yrkanden, vilka inneburet såväl nedskärningar av anslag som inkomstbortfall genom skattesänkningar eller avslag å vissa enligt vår mening icke motiverade skattehöjningar, ger till resultat, att driftbudgeten för nästa budgetår ändå skulle ha företett ett väsentligt överskott.

Även för budgetåret 1956/57 skulle, så vitt nu kan bedömas, en sänkning av den statliga inkomstskatten med 1/10 och därtill en särskild reduktion för de lägre inkomsttagarna rymmas inom budgetens ram.

Vi yrkar således i denna motion en sänkning av den statliga inkomstskatten för alla, att genomföras från och med 1 januari 1956. Vi vill i detta sammanhang än en gång framhålla, att såsom ovan anförts borde en särskild skattelättnad för de lägre inkomsttagarna ha genomförts samtidigt. Då emellertid riksdagsmajoriteten avvisat vårt förslag därom, har vi av formella skäl i denna motion fått stanna vid yrkande om sänkning av uttagningsprocenten vid den statliga inkomstskatten.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 190 om en uttagningsprocent av 110 för hela budgetåret 1955/56 måtte besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall för senare hälften av budgetåret 1955/56, d. v. s. från 1 januari 1956, sänkas till att utgå med 100 procent av grundbeloppet.

Stockholm den 17 maj 1955

Bertil Ohlin

O. Malmberg
Skövde

Wald. Svensson

Sven Wedén

Filip Kristensson
i Osby

Ragnhild Sandström